

भगुत कंवरराम

— लेखिका : कान्ता मथुराणी

माणहू मिडेई न सुहिणा, पखी मिडेई न हंज।
किन किन माणहुनि मंझि अचे बूळ बहार जी॥

भारत जे सिन्ध प्रान्त जे समृद्ध पाक धरतीअ ते संतनि दरवेशनि सूफी फकीरनि जन्म वरितो आहे उन्हनि मां हिकु हो भगुत कंवरराम।

भगुत कंवरराम जो जन्म 13 अप्रैल 1885 में सक्खर जिले जे मीरपुर माथेलो तहसील जे जरवारनि ग्रोठ में सन्त खेताराम साहिब जे वरदान सां थियो। संदसि पिता जो नालो ताराराम ऐं माता जो नालो तीरथा ब्राई हो।

संदसि माता सुबुह शाम संत खेताराम जी दरबार में सेवा कंदी हुई, बुहारी पाए मट भरीदी हुई केतरनि सालनि जी सेवा जे आशीर्वाद सां माता खे पुटु ज्ञाओ, संतनि संदनि नालो रखियो ‘कँवर’ माना ‘कमल’ ऐं फरमायाऊं त जीअं कमल जो गुलु डोंहं रात पाणीअ में रहन्दे बि पाणीअ में नथो पुसे तीअं हीउ ब्रालक बि संसार में रहन्दे सांसारिक माया खां परे रहंदो ऐं वडे जस वारो थींदो।

ਪੰਜਨਿ ਸਾਲਨਿ ਜੀ ਤੁਸ੍ਰੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਸਿਖਣ ਲਾਈ ਭਾਈ ਡੇਕਮਲ ਵਟਿ ਮੌਕਿਲਿਆਉਂ ਜਿਤੇ ਹੂੰ ਸਿਨ੍ਧੀਅ ਸਾਂ ਗੜ੍ਹ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅਖਰ ਬਿ ਸਿਖਯੋ। ਪੰਜਨਿ ਸਾਲਨਿ ਖਾਂ ਥੋਰੋ ਕਡੀ ਥਿਥੋ ਤ ਮਾਤਾ ਕੁਹਰ ਰਥੇ ਢੰਡੀ ਹੁਅਸਿ, ਤਨੀਅ ਤਮੇਦ ਸਾਂ ਤ ਹੂੰ ਤਹੇ ਵਿਕਣੀ ਰੂਪਧਾਰੀ ਅਧੁ ਕਮਾਏ ਅਚੇ। ਹੂੰ ਬਾਲਪਿਣੇ ਖਾਂ ਈ ਸਾਧੁ ਸ਼ਬਦਾਵ ਜੋ ਹੋ। ਸੰਗੀਤਜ਼ ਭਾਈ ਹਾਸਾਰਾਮ ਖਾਂ ਗ੍ਰਾਇਣ ਜੀ ਸਿਖਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਿਯਾਈ। ਪੋਵਾਂ ਗੁਰੂ ਸਤਰਾਮਦਾਸ ਜਨਿ ਸਾਂ ਗੜ੍ਹ ਵਡੀ ਭਗੁਤਿ ਜਾ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਢੰਡਾ ਹੁਆ।

ਹੂੰ ਪਹਿੰਜੇ ਮਿਠੇ ਆਵਾਜ਼ ਮੌਜੂਦਾ ਹੋ, ਗ੍ਰਾਇਵੇ ਪਹਿੰਜੇ ਵਜ੍ਹੂ ਭੁਲਿਜੀ ਵੇਂਦੋ ਹੋ। ਹਿਕ ਦਫ਼ੋ ਪੀਤ ਜੇ ਚਵਣ ਤੇ ਖੇਤੀ (ਭਨੀਅ) ਜੀ ਰਖਵਾਲੀ ਕਰੇ ਰਹਿਥੋਹੋ ਪਰ ਤੇ ਰਾਮ ਸਿਮਰਨ ਮੌਜੂਦਾ ਹੋ, ਏਤਿਰੇ ਤ ਮਸ਼ਗੂਲ ਥੀ ਵਿਧੀ ਜੋ ਮਕਡਿਨਿ ਜੋ ਕਡੀ ਭਾਈ ਭਗੁਤਿ ਜਾ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਢੰਡਾ ਹੁਆ।

ਕੰਵਰਰਾਮ ਜੋ ਗੁਰੂ ਬਿ ਗ੍ਰਹਸਥੀ ਹੋ ਏਂ ਹਿੱਤੇ ਖੇ ਬਿ ਗ੍ਰਹਸਥ ਧਰਮ ਮੌਜੂਦਾ ਰਹੀ ਕਰੇ ਈਸ਼ਵਰ ਜੀ ਭਕਿਤ ਕਰਣ ਜੋ ਤਪਦੇਸ਼ ਢੰਡਾ ਹੋ। ਹੀਤ ਪਹਿੰਜੇ ਗੁਰੂ ਆਜ਼ਾ ਸੁਤਾਬਿਕ ਕਮੁ ਕੰਦਾ ਹੁਆ। ਗੁਰੂਅ ਖੇ ਬ੍ਰਾਹਮਾ ਵਿ਷ਣੁ ਮਹੇਸ਼ ਜਾਣਾਂਦਾ ਹੁਆ ਸੰਦਸਿ ਸ਼੍ਰਦਧਾ, ਸਿਕ, ਸੇਵਾਭਾਵ ਛਿਸੀ ਗੁਰੂਅ ਸਿਕ ਵਿਚਾਂ ਅਹਿਡੀ ਜੋਤਿ ਛਿਨੀ ਜੋ ਸੰਦਨਿ ਜੀਅਰੇ ਈ ਕੰਵਰਰਾਮ ਜੋ ਤੇਜੁ ਚੰਡ ਵਾਂਗੁਰੁ ਬਹਕਣ ਲਗੇ।

ਕੰਵਰ ਗਰੀਬ ਪੋਰਿਵਾਤ ਜੋ ਪੁਟ੍ਠੁ ਹੋ ਪਰ ਭਾਤਾਰ ਖੇਤੀ ਗੱਂਡ ਛਿਨਾ। ਭਗੁਤਿਧੁਨਿ ਮਾਂ ਲਖ ਕਮਾਈ ਪਰ ਹਿਕ ਟਾਮੇ ਜੀ ਪਾਈ ਬਿ ਪਹਿੰਜੋ ਪਾਣ ਤੇ ਖਰ੍ਚੁ ਨ ਕਿਯਾਈ, ਕਖਰ ਵਿਕਣੀ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਕੰਦੋ ਹੋ ਰਤ ਚੁਕੀ ਡੇਈ ਭੱਤ ਚੁਕੀ ਵਠੀਂਦੋ ਹੋ, ਪਰ ਪਰਮਾਰਥ ਜੋ ਪੈਸੇ ਸ਼ਵਾਰਥ ਬਿਲੇ ਲਗਾਇਣੁ ਪਾਪ ਸਮੁੱਝਾਂਦੋ ਹੋ, ਸਭੁ ਪੈਸੇ ਗਰੀਬਨਿ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਰਹਾਏ ਛਡੀਂਦੀ ਹੋ, ਖੁਹਿਧੂੰ ਖੋਟਾਈਂਦੀ ਹੋ, ਨਿਧਾਣਿਧੁਨਿ ਜਾ ਕਾਰਜ ਕਰਣੁ, ਗੈਸ਼ਾਲਾਉਂਨਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਹਾਯਤਾ ਕਰਣ, ਅੰਧਨਿ ਮੰਡਨਿ ਜੀ ਆਜੀਵਿਕਾ ਜੋ ਬੰਦੋਬਸਤੁ ਕਰਣੁ ਫਰ੍ਜ਼ ਸਮੁੱਝਾਂਦੋ ਹੋ। ਹਿੰਦੁ ਮੁਸ਼ਲਿਮ ਮੌਜੂਦਾ ਭੇਦ ਨ ਕੰਦੀ ਹੋ। ਜੰਹਿਂ ਸਾਲ 1937 ਮੌਜੂਦਾ ਗਰੰਹਿਤ ਕਰਣੁ ਅਤਾ ਕਿਈ। ਕਡੇਨਿ ਏਂ ਸੇਠਿਧੁਨਿ ਸਾਂ ਸਿਕ ਸੁਹਿਤ ਜੋ ਰਸਤੀ ਹੁਅਸਿ। ਪਰ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰੀ ਜਾਰੀਦਾਰੀ ਸਿਰਖਤੇ ਜੋ ਹਾਮੀ ਨ ਹੋ। ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਨਿ ਖੇ ਚਵਾਂਦੀ ਹੋ ਇਹੇ ਆਹਿਨਿ ਖੁਡ ਜਿਤੇ ਆਸਮਾਨ ਜੋ ਪਾਣੀ ਅਚੀ ਥੀ ਕਠੀ ਥਿਏ। ਦੋਸਤਾਂ ਦਾਨ ਆਹੇ ਨੇਸਾਰੋ ਸੋ ਜੇ ਨ ਵਹਦੀਂ ਤ ਖੁਡ ਅਚੀ ਪਾਟ ਪਵਨ੍ਦੀ, ਹੀਤ ਗੇਡੂ ਕਪਡਾ ਨ ਪਾਈਦਾ ਹੁਆ, ਸਜੀ ਤੁਸ੍ਰੇ ਨਿਰੰਤਰ, ਨਿਰੰਹੀ ਥੀ ਰਹਿਧਾ। ਦੀਨ ਦੁਖਿਧੁਨਿ ਜੀ ਸ਼ੇਵਾ ਸੰਦਨਿ ਧਰਮ ਹੋ। ਜਈਫਨਿ ਜੀ ਸ਼ੇਵਾ ਖੇ ਇਕਾਦਤ ਕਰੇ ਜਾਣਾਂਦੀ ਹੋ, ਮਿਸ਼ਨਿ ਜੀ ਪਹਿੰਜੇ ਬੁਚਨਿ ਵਾਂਗੁਰੁ ਸੰਭਾਲ ਕਰੇ ਚਵਾਂਦੀ, “ਅਦਲ ਮਨ ਮਥਾਂ ਮੋਚਿਡੀ ਹੁਜੇ, ਅਸੀਂ ਤਨ੍ਹਨਿ ਸਦਿਕੇ ਥਾ ਤਾਂਗੁ।” ਹੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਨਸਾਨਨਿ ਸਾਂ ਨ ਪਰ ਜੀਵ ਜਨਨੁਨਿ ਸਾਂ ਬਿ ਹਮਦਰੀ ਰਖਾਂਦੀ ਹੋ, ਲਿਖਣ ਵਕਿਤ ਕਿਵਲੀ ਬਿ ਕਾਗਾਜ਼ ਤੇ ਚਢੀ ਕੇਵਦੀ ਹੁਅਸਿ ਤ ਲਿਖਣ ਬੰਦ ਕਰੇ ਛਡੀਂਦੀ ਹੋ।

ਕੰਵਰ ਗੁਣਨਿ ਜੀ ਖਾਣ ਹੋ, ਕਚਨ ਜੋ ਪਕਕੇ ਹੋ, ਖਲਿਕ ਮੌਜੂਦਾ ਖਾਲਿਕੁ ਜੋ ਦਰਸ਼ਨ ਕੰਦੀ ਹੋ, ਛੂਆਛੂਤ ਖਾਂ ਪੇਰੇ ਹੋ, ਦਾਨ ਜੋ ਭੰਡਾਰੁ ਏਂ ਖਿਮਧਾ ਜੋ ਘਰ ਹੋ, ਸਮਦ੃ਧਿ ਹੋ। ਗ੍ਰਾਇਣ ਮੌਜੂਦਾ ਅਜੀਬ ਸ਼ਕਿ ਹੁਅਸਿ। ਵਹਿਵਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਚਾਈ ਏਂ ਸਾਦਗੀ, ਹੀਣਨਿ ਜੋ ਹਮਰਾਹੁ, ਨਿਹਠਾਈ ਨਗਰਤਾ ਜੀ ਮੂਰਤ ਹੋ।

कंवरराम सिर ते पीली पगड़ी, अच्छो घघो (कुरते वांगुरु डिघो) ऐं पेरनि में घुंघरू, कननि में कुण्डल पाए मीरां वांगुरु भगुतीअ में लीन थी वेन्दा हुआ। सिन्धी भगुति परम्परा खे कंवर जी लासानी देन आहे।

नवां लफज :

बूँड = खुशबू।	डम्बिलो = झुंड।	ब्रनियूं = खेती।
मशगूल = मन।	अगुकथी = भविष्यवाणी।	राष्ट्री = ग्राईदड।
प्रतख = प्रत्यक्ष (साम्हूं)।	इबादत = प्रार्थना।	निहठाई = निप्रता।
सोज्ज मां = दर्द मां।	ब्राढ्डाए = प्रार्थना करे।	लासानी = बेमिसाल।

:: अप्यास ::

सुवाल:1. हेठियां हवालो खोले समझायो:-

(i) “अदल, मन मथां मोचडो हुजे असीं उन्हनि जे सदिके था तयूं”

सुवाल:2. हेठियनि सुवालनि जा थोडे में जवाब लिखो-

(i) संत कंवरराम जे माता पिता जो नालो छा हुओ?

(ii) कंवरराम जे जन्म जो गोढु कहिडो हुओ?

(iii) संत कंवर ग्रायन जी सिख्या कहिडे गुरुअ खां वरिती हुई?

सुवाल:3. हेठियनि सुवालनि जा जवाब लिखो-

(i) संत कंवर जी पोशाक जे बारे में तब्हां खे कहिडी ज्ञाण आहे?

(ii) संत कंवर राम कहिडा कहिडा शेवा जा कार्य कया?

(iii) कंवर राम जे गुरु भक्तीअ जे बारे में थोरे में ब्यानु करियो?

(iv) ‘भगुति’ छा खे थो चइजे? समझायो।

(v) संत कंवरराम जे जीवन जे बारे में तब्हां खे कहिडी ज्ञाण आहे? थोरे में लिखो।

(vi) कंवरराम खे सिन्ध वासी संत करे छो मर्जीदा हुआ? कंहिं बि हिक घटना जे आधार ते बुधायो?

(vii) संत कंवरराम जे जीवन मां असांखे कहिडी सिख्या थी मिले? पाठ जे आधार ते लिखो।

••